

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-19-04/2012

P/12/138

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/138 – Usuwanie drzew z terenu nieruchomości gminnych i zagospodarowanie pozyskanego drewna.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Aleksander Górniak, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83508 z dnia 3 października 2012 r.
	[Dowód: akta kontroli str. 1-2]
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Ruda Śląska, 41-709 Ruda Śląska Plac Jana Pawła II 6, Regon 000515840
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grażyna Dziedzic, Prezydent Miasta

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Powyższa ocena wynika z ocen cząstkowych w następujących obszarach objętych kontrolą: sporządzanie wniosków o wydanie zezwoleń na usuwanie drzew, wywiązywanie się z obowiązków ustalonych w tych zezwoleniach oraz realizacja prac związanych z usuwaniem drzew i sposób zagospodarowania pozyskanego drewna. Jednostka we wszystkich przypadkach występowała do Samorządowego Kolegium Odwoławczego z wnioskami o wyznaczenie organu właściwego do wydania decyzji – zezwolenia na usunięcie drzew oraz prawidłowo realizowała otrzymane decyzje. Wyboru wykonawców prac związanych z usuwaniem drzew dokonywano zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 roku *Prawo zamówień publicznych*².

Stwierdzone w tych obszarach nieprawidłowości polegały na:

- niesporządzaniu wyceny wartości drewna pozyskanego w wyniku usunięcia drzew oraz nieokreślaniu szacunkowej wartości drewna pozyskanego z usuwanych drzew przed realizacją inwestycji,
- nieegzekwowaniu od ww. wykonawców wykazywania w składanych ofertach na roboty polegające na usuwaniu drzew, wartości pozyskanego drewna wraz ze sposobem jej wyliczenia w przypadkach, gdy zgodnie z siwz wykonawca miał zagospodarować drewno we własnym zakresie,
- nieprowadzeniu rejestru rzeczowego i finansowego pozyskanego drewna oraz nieujmowaniu w księgach rachunkowych wartości pozyskanego drewna.

Ponadto nieskuteczne były procedury kontroli zarządczej oraz inne formy nadzoru nad działalnością objętą kontrolą.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm., zwana dalej „PZP”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Sporządzanie wniosków o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z wydanymi decyzjami zezwalającymi na usuwanie drzew w latach 2010–2012 (III kwartał) usunięto na terenie gminy łącznie 11.050 drzew, tj. 4.443 w 2010 r., 5.284 w 2011 r. i 1.323 w III kwartałach 2012 r.

W sprawozdaniach SG-01 za lata 2010 i 2011 w rubryce „Ubytki drzew w ciągu roku” podano odpowiednio: 4.443 i 5.284 usuniętych drzew, tj. ilości wynikających z wszystkich decyzji (zarówno zezwoleń udzielonych Gminie na usunięcie drzew z terenu nieruchomości gminnych, jak i zezwoleń wydanych przez Prezydenta Miasta na usunięcie drzew z terenu innych nieruchomości).

[Dowód: akta kontroli str.2/1-13]

W trakcie 14 inwestycji prowadzonych przez Gminę w okresie objętym kontrolą³ usunięto łącznie 3.451 drzew. Inwestycje te w czterech przypadkach dotyczyły budowy kanalizacji, w sześciu inwestycji drogowych a w pozostałych budowy sali gimnastycznej, rekultywacji hałdy pocynkowej, ogrodzenia terenu i przebudowy rynku.

Najwięcej drzew - 2.352 sztuki - usunięto w ramach budowy odcinka trasy N-S od ul. 1-go Maja do Drogowej Trasy Średnicowej wraz z węzłem dwupoziomowym z ul. 1-go Maja, co stanowiło 70,3% ogółu usuniętych drzew w ramach prowadzonych inwestycji.

[Dowód: akta kontroli str. 14-15]

W przypadku 12 inwestycji należało uzyskać zezwolenia na usunięcie drzew.

W ww. okresie Gmina realizowała dwie inwestycje prowadzone na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. *o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych*⁴ (niewymagające zezwolenia na usunięcie drzew), tj. przebudowę pasa drogowego ulicy Krakusa wraz z rozbudową oświetlenia ulicznego oraz budowę odcinka trasy N-S od ul. 1. Maja do Drogowej Trasy Średnicowej wraz z węzłem dwupoziomowym z ul. 1. Maja. W ramach tych inwestycji usunięto odpowiednio 50 i 2.352 drzewa.

W wyniku analizy wybranych 10 z 12 inwestycji, w ramach których wymagane było uzyskanie zezwolenia na usunięcie drzew, obejmujących największą liczbę drzew, stwierdzono m.in., że:

- W ramach tych inwestycji usunięto łącznie 912 drzew, w tym 810 z gruntów będących własnością Gminy,
- Gmina, realizując inwestycje, które wymagały usunięcia drzew, każdorazowo występowała do Samorządowego Kolegium Odwoławczego z wnioskiem o wyznaczenie organu właściwego do wydania decyzji – zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów⁵,
- We wszystkich przypadkach właściwy wydział Urzędu Miasta, nadzorujący inwestycję, występował z wnioskiem o wydanie zezwolenia do Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska UM, który następnie po skompletowaniu dokumentów wymaganych art. 83 ust. 4 ustawy z dnia

³ W obliczeniach uwzględniono również inwestycje, które rozpoczęły się przed 2010 r., a które zakończyły się w okresie objętym kontrolą.

⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 193, poz. 1194 ze zm., zwana dalej „ustawą o inwestycjach w zakresie dróg”.

⁵ Zgodnie z art. 90 ustawy o ochronie przyrody, w przypadku nieruchomości będących własnością gminy zezwolenia na usunięcie drzew wydaje starosta.

16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*⁶ (tytułu prawnego władania nieruchomością, inwentaryzacji dendrologicznej z pełnymi nazwami drzew, przeznaczenia terenu, na którym rosną drzewa przeznaczone do wycinki – wg wypisu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz przyczyny i terminu zamierzonego wycięcia drzew) składał wniosek do organu zastępczego, wskazanego przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze. W trzech przypadkach organ zastępczy zwrócił się o uzupełnienie wniosku, m.in. o dostarczenie poprawionej inwentaryzacji dendrologicznej, przedstawienie planów zagospodarowania przestrzennego terenów dla planowanej inwestycji, dostarczenie dokumentacji projektowej. W pozostałych siedmiu przypadkach wnioski były kompletne.

- W przypadku dwóch wniosków składanych po dniu 20 lipca 2010 r., tj. po nowelizacji ustawy o *ochronie przyrody*, w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych dokonywano oględzin, o których mowa w art. 83 ust. 2c ww. ustawy a w jednym przypadku wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o uzgodnienie decyzji, zgodnie z art. 83 ust. 2a ww. ustawy.

[Dowód: akta kontroli str. 17-28]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W przypadku jednej inwestycji, realizowanej na podstawie *ustawy o inwestycjach w zakresie dróg*, w oparciu o zezwolenie na realizację inwestycji drogowej (dotyczącej przebudowy ulicy Krakusa) wystąpiono do Prezydenta Katowic wyznaczonego wcześniej przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w tej sprawie, z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej na usunięcie drzew, pomimo że w przypadku drzew i krzewów znajdujących się na nieruchomościach objętych decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej nie stosuje się przepisów o ochronie przyrody dotyczących obowiązku uzyskiwania zezwoleń na usunięcie drzew i krzewów (art. 21 ust. 2 tej ustawy). Skutkiem tego było umorzenie przez Prezydenta Miasta Katowice, decyzją z dnia 17 lutego 2010 r. postępowania w ww. sprawie.

Naczelnik Wydziału Dróg i Mostów, odpowiedzialny za realizację inwestycji, wyjaśnił, że była to pierwsza inwestycja realizowana przez Wydział w oparciu o *ustawę o inwestycjach w zakresie dróg* i opierając się na wcześniej stosowanych procedurach przygotowania zadań inwestycyjnych wystąpiono z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej na usunięcie drzew i krzewów.

[Dowód: akta kontroli str. 116-128, 154]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Wywiązywanie się z obowiązków ustalonych w zezwoleniach na usunięcie drzew

2.1. Zezwolenia udzielane gminie na usuwanie drzew z terenów nieruchomości gminnych

Opis stanu
faktycznego

Dla 12 inwestycji, wymagających uzyskania zezwoleń na usunięcie drzew, organy zastępcze wydały łącznie 22 decyzje zezwalające na usunięcie 1.046 drzew, w tym na 892 z gruntów gminnych.

[Dowód: akta kontroli str. 15]

⁶ Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 ze zm., zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”.

Dla zbadanych 10 inwestycji prowadzonych przez Gminę organy zastępcze wydały 12 decyzji zezwalających na usunięcie drzew (10 decyzji dla drzew znajdujących się na gruntach gminnych i 2 na gruntach Skarbu Państwa), w ramach których zezwolono na usunięcie łącznie 810 drzew z gruntów gminnych. Z badania wynika, że decyzje wydano zgodnie z wnioskami składanymi przez Gminę w zakresie dotyczącym ilości usuwanych drzew, ich gatunku oraz terminu usunięcia.

W decyzjach określono termin usunięcia drzew, termin i liczbę nasadzeń zastępczych oraz ustalono wartość opłat za ich usunięcie. Za wycięcie 364 drzew naliczono opłatę w łącznej wysokości 2.673.530,25 zł. Dla pozostałych drzew odstąpiono od poboru opłat na podst. art. 86 ust. 1 pkt 4, 5, 6,7 i 9 ustawy *o ochronie przyrody*.

W 9 z 10 decyzji zobowiązano Gminę do nasadzeń zastępczych w ilości 899 drzew oraz odroczone termin uiszczenia opłaty na okres trzech lat od dnia wydania zezwolenia, warunkując to zachowaniem przez nasadzone drzewa żywotności w tym okresie.

W przypadku jednej inwestycji, budowy nasypu drogowego i przepustu wraz z rozbiórką wiaduktu przy ul. Chorzowskiej w Rudzie Śląskiej, Prezydent Miasta Chorzów, jako organ zastępczy, decyzjami z dnia 20 czerwca 2012 r. zobowiązał Gminę do uiszczenia opłat w wysokości 144.506,59 zł za usunięcie siedmiu drzew z gruntów gminnych oraz opłaty w wysokości 57.391,02 zł za usunięcie dwóch drzew z gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa. W uzasadnieniu decyzji zapisano m.in., że nie przewiduje się zastąpienia usuwanych drzew innymi drzewami, gdyż usuwane drzewa musiałyby być zastąpione nowymi drzewami w tym samym miejscu, co byłoby sprzeczne z uzasadnieniem dokonania wycinki drzew oraz niezgodne z zamierzeniami inwestora. Ponadto w uzasadnieniu decyzji podano, że w ocenie Prezydenta Chorzowa nie zaistniały inne przesłanki określone w art. 86 ust. 1 ustawy *o ochronie przyrody* pozwalające na niepobranie opłat za usunięcie drzew.

Dwa z dziesięciu poddanych badaniu postępowań administracyjnych przeprowadzono po dniu 20 lipca 2010 r., tj. po wejściu w życie nowelizacji ustawy *o ochronie przyrody*. W postępowaniach tych przeprowadzono oględziny drzew przeznaczonych do wycinki, w ramach których nie stwierdzono gatunków chronionych. W wydanych decyzjach wyznaczono m.in. termin usunięcia drzew oraz pouczone Gminę, że w przypadku wystąpienia w obrębie zadrzewień przeznaczonych do usunięcia gatunków zwierząt (ptasie gniazda) objętych ochroną gatunkową należy uzyskać zezwolenie od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na odstępstwo od zakazów określonych w art. 52 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy *o ochronie przyrody*.

[Dowód: akta kontroli str. 15-16, 29-52]

2.2. Realizacja obowiązków ustalonych w zezwoleniach na usunięcie drzew.

Opis stanu faktycznego

Na wniosek z-cy Naczelnika Wydziału Dróg i Mostów z dnia 19 lipca 2012 r. Wydział Finansowo-Księgowy Urzędu przekazał terminowo (tj. w ciągu 14 dni od uprawomocnienia się decyzji) z konta wydatków budżetowych, z przedmiotowego zadania inwestycyjnego, wyszczególnione w decyzjach (wymienionych w rozdziale 2.1. wystąpienia) kwoty na rachunek dochodów Urzędu Miasta.

[Dowód: akta kontroli str. 53-56]

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nałożenia na Gminę kar za usuwanie drzew bez zezwolenia.

Według sporządzonych przez Urząd sprawozdań statystycznych SG-01 Dział 3 „Tereny zieleni w miastach i wsiach” w latach 2010-2011 na terenie Gminy nasadzono 6.900 drzew i 1.333 krzewy.

[Dowód: akta kontroli str.2/1-13]

W dziewięciu poddanych badaniu inwestycjach organy zastępcze zobowiązały Gminę do dokonania nasadzeń zastępczych. W dwóch przypadkach wyznaczony termin do dnia zakończenia kontroli nie minął, lecz w jednym z nich Gmina zrealizowała już obowiązek tych nasadzeń. W pozostałych siedmiu przypadkach Gmina zrealizowała w terminie obowiązek nasadzeń i pielęgnacji drzew. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny trzech losowo wybranych miejsc nasadzeń potwierdziły ich dokonanie oraz prawidłowe utrzymanie drzew.

[Dowód: akta kontroli str. 29-39]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Realizacja prac związanych z usuwaniem drzew

3.1. Wybór wykonawców prac związanych z usuwaniem drzew.

Opis stanu
faktycznego

W badanych 10 inwestycjach, prowadzonych przez Gminę w okresie objętym kontrolą, wykonawców prac związanych z usuwaniem drzew wybrano zgodnie z ustawą PZP.

[Dowód: akta kontroli str. 57-66]

W 8 z 10 ww. inwestycji usunięcie drzew zlecono wykonawcom robót budowlanych. W przypadku dwóch inwestycji - przebudowy placu Jana Pawła II oraz rekultywacji hałdy pocynkowej - usuwanie drzew zlecono, po wcześniejszym przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia o wartości nieprzekraczającej 14 tys. euro, innym wykonawcom.

[Dowód: akta kontroli str. 79-91]

We wszystkich umowach wprowadzono postanowienia zabezpieczające interesy Gminy w postaci kar umownych, na wypadek niewywiązania się wykonawcy z umowy lub wadliwego jej wykonania.

[Dowód: akta kontroli str. 57-66]

3.2. Realizacja usuwania drzew z terenu nieruchomości objętych inwestycjami i remontami.

Opis stanu
faktycznego

W wyniku analizy realizacji wybranych trzech umów⁷ stwierdzono, że prace obejmujące usunięcie łącznie 409 drzew, w zakresie rzeczowym i finansowym wykonano zgodnie z zawartymi umowami i w terminach zgodnych z terminami określonymi w decyzjach zezwalających na usunięcie drzew.

Łącznie na usługi związane z usuwaniem drzew, dla zbadanych dziesięciu inwestycji, wydatkowano 162.996,75 zł⁸.

[Dowód: akta kontroli str. 29-39]

Ocena
częstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

⁷ Rekultywacja i zagospodarowanie terenu hałdy pocynkowej”, „Przebudowa Placu Jana Pawła II”, Budowa kanalizacji w zlewni oczyszczalni Barbara etap II – odcinek B3,

⁸ W przypadku inwestycji związanych z budową kanalizacji, w umowach wartość usług związanych z wycinką drzew była podana w euro. Dla celów niniejszej kontroli przyjęto 1 euro = 3,839 zł zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 224, poz. 1796).

4. Sposób postępowania z drewnem pozyskanym z usuniętych drzew.

Opis stanu faktycznego

W Urzędzie nie było regulacji wewnętrznych dotyczących sprzedaży mienia ruchomego, w tym zagospodarowania drewna pozyskanego z wycinki z terenów gminnych.

W badanej próbie dziesięciu inwestycji zawarto m. in. następujące postanowienia w umowach dotyczących przeznaczenia drewna pozyskanego z wycinki drzew:

- W przypadku trzech inwestycji związanych z budową kanalizacji, a nadzorowanych przez Jednostkę Realizującą Projekt „Oczyszczanie ścieków Ruda Śląska”, tj.: Etap II Odcinek B-9 (153 drzewa), Etap II Odcinek B-3 (130 drzew), Etap II Odcinek A-11 (11 drzew), Etap III Odcinek A3-A5 (16 drzew), Etap II Odcinek B4 (56 drzew), w 5 umowach ustalono, że Wykonawcę zobowiązano do wycięcia drzew w taki sposób, aby drzewa przedstawiające wartość jako materiał budowlany nie utraciły tej właściwości w czasie robót. Drzewa pochodzące z wycinki Wykonawca miał obowiązek składować w formie dłużyć na terenie budowy, a miejsce odbioru miał wskazać Zamawiający.
- W przypadku inwestycji „Rekultywacja i zagospodarowanie terenu hałdy pocynkowej w rejonie ulicy Niedurnego w Rudzie Śląskiej” (218 drzew), nadzorowanej przez Wydział Inwestycji, w umowie na usunięcie drzew nie określono zasad zagospodarowania pozyskanego drewna.
- W przypadku przebudowy Placu Jana Pawła II (61 drzew), nadzorowanej przez Wydział Inwestycji, w umowie na usunięcie drzew w ramach tego zadania wykonawcę zobowiązano do dostarczenia pozyskanego drewna do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rudzie Śląskiej.

Zgodnie z protokołem odbioru robót wykonawca dostarczył pozyskane drewno we wskazane wyżej miejsce.

- W przypadku trzech inwestycji nadzorowanych przez Wydział Dróg i Mostów, tj.: likwidacja wiaduktu w ciągu ul. Chorzowskiej wraz z budową nasypu drogowego (54 drzew z gruntów gminnych, 26 drzew z gruntów Skarbu Państwa), Przebudowa ulicy Kokota (82 drzewa – grunty gminne, 67 drzew - grunty Skarbu Państwa), Przebudowa ulicy Szyb Walenty (29 drzew), zgodnie z zawartymi umowami na ich realizację, wszystkie elementy i materiały pochodzące z rozbiórek, w tym drewno z wycinki drzew stały się własnością Wykonawcy. Ewentualne korzyści z tego tytułu, Wykonawca winien uwzględnić w kalkulacji ceny kontraktowej.

[Dowód: akta kontroli str. 29-38, 103]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku trzech inwestycji, nadzorowanych przez Wydział Dróg i Mostów (w ramach których usunięto 165 drzew), w umowach nie opisano przedmiotu zamówienia w zakresie robót związanych z usuwaniem drzew w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, co było niezgodne z art. 29 ust. 1 PZP. W specyfikacjach podano, że wszystkie elementy i materiały pochodzące z rozbiórek, w tym drewno z wycinki drzew staną się własnością wykonawcy, a korzyści z tego tytułu wykonawca powinien uwzględnić w kalkulacji ceny kontraktowej. Nie podano jednak sposobu udokumentowania spełnienia tego warunku przez wykonawcę. W rezultacie

wykonawcy nie poinformowali Gminy, czy i o ile obniżono cenę kontraktową. Z treści złożonych kosztorysów ofertowych nie wynikało, że w odpowiednich pozycjach dotyczących transportu/wywozu i utylizacji drewna ujęli oni (zminusowali) wartość pozyskanego drewna.

Ponadto, zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹, zakazane jest kompensowanie ze sobą wartości różnych, co do rodzaju aktywów i pasywów, przychodów i kosztów związanych z nimi. Obie operacje (tj. sprzedaż drewna wykonawcy robót oraz usługa usuwania drzew) należało zatem ująć oddzielnie w ewidencji księgowej Gminy (tj. Gmina winna z tytułu operacji sprzedaży drewna wystawić wykonawcy usługi fakturę za sprzedaż drewna, natomiast wykonawca usługi usuwania drzew winien wystawić Gminie fakturę za tę usługę).

Naczelnik Wydziału Dróg i Mostów wyjaśniła, że wykonawcy zawarli koszty związane z rozbiórką, transportem i utylizacją w cenie ofertowej, a Urząd nie żądał od wykonawcy wyceny pozyskanego drewna, ponieważ ewentualne korzyści powstałe z tytułu jego sprzedaży winien on uwzględnić w kalkulacji ceny ofertowej.

[Dowód: akta kontroli str. 154-155, 170, 190, 244-245]

NIK nie podziela tych wyjaśnień, bowiem w dokumentacji nie było dowodów wskazujących na weryfikację przez Urząd złożonych ofert pod tym kątem, a z treści złożonych ofert nie wynikało, że w wykazanych przez wykonawców pozycjach dotyczących kosztów związanych z usuwaniem drzew, wartość pozyskanego drewna odjęto od wartości robót objętych tymi pozycjami.

Ilość drewna pozyskanego przez Wykonawcę, w ramach tylko jednej z tych inwestycji (Przebudowa ulicy Szyb Walenty, w ramach której usunięto 29 drzew), wyniosła co najmniej 54,88 m³ (co wynika z pozycji kosztorysu ofertowego „Wywożenie dłużyc. Transport na odległość do 2 km wraz z utylizacją”). Szacunkowa wartość tego drewna wynosiła co najmniej 4.939,20 zł netto¹⁰.

2. W przypadku pięciu zadań inwestycyjnych, związanych z budową kanalizacji, a nadzorowanych przez Jednostkę Realizującą Projekt „Oczyszczanie ścieków Ruda Śląska”, Gmina, pomimo zobowiązania wynikającego z postanowień umów, nie wskazała wykonawcy miejsca wywozu drzew.

Skutkiem powyższego było zutylizowanie przez wykonawcę drewna pochodzącego z 366 drzew o minimalnej miąższości 35,97¹¹ m³ i utrata przychodów możliwych do uzyskania z jego sprzedaży w wysokości co najmniej 3.237,30 zł netto¹².

Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśnił, że Miasto nie dysponowało miejscem, w którym możliwe byłoby składowanie wyciętych drzew, stąd wykonawca miał obowiązek wywieźć z terenu budowy drewno i je zutylizować.

[Dowód: akta kontroli str. 157, 178-179, 182,187]

⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm., zwanej dalej „ustawą o rachunkowości”.

¹⁰ 54,88 m³ x 90 zł/m³ = 4.939,20 zł netto. Cenę 1 m³ przyjęto jako cenę drewna opałowego liściastego ustalonego w cenniku detalicznym obowiązującym w tym okresie w Nadleśnictwie Katowice.

¹¹ Obliczeń dokonano przy wykorzystaniu kalkulatora miąższości drzew zamieszczonego na portalu internetowym www.drewno.pl, przy następujących założeniach: długość kłody – 2,6 m, Średnica kłody na wysokości 1,3 m – na podstawie obwodu zgodnie z inwentaryzacją dendrologiczną sporządzoną w ramach badanych inwestycji,

¹² 35,97 m³ x 90 zł/m³ = 3.237,30 zł netto. Cenę 1 m³ przyjęto jako cenę drewna opałowego liściastego ustalonego w cenniku detalicznym obowiązującym w tym okresie w Nadleśnictwie Katowice.

3. W umowie, której realizację nadzorował Wydział Inwestycji, obejmującej usunięcie 218 drzew w ramach projektu „Rekultywacja i zagospodarowanie terenu hałdy pocynkowej w rejonie ulicy Niedurnego w Rudzie Śląskiej”, nie określono zasad zagospodarowania drewna pozyskanego z wycinki. Umowa bowiem obejmowała tylko usunięcie drzew i ich wywóz na odległość do 2 km. Według wyjaśnień Naczelnika Wydziału Inwestycji zagospodarowanie należało do wykonawcy, a szacunkowa ilość pozyskanego przez niego drewna wynosiła ok. 50-60 m³. Skutkiem powyższego Gmina utraciła przychody możliwe do uzyskania z jego sprzedaży w wysokości co najmniej 4.500,00 zł netto¹³.

[Dowód: akta kontroli str. 82-84, 156, 242]

4. Gmina, przystępując do wycinki drzew w ramach wszystkich inwestycji objętych badaniem, nie prowadziła ewidencji drewna pozyskanego z wycinki oraz nie dokonała oszacowania jego wartości, pomimo posiadania inwentaryzacji dendrologicznych, czym naruszono art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹⁴ (źródłem dochodów własnych gminy są dochody z majątku gminy). Drewno z usuwanych drzew z nieruchomości gminnych stanowi majątek gminy, a zatem jego wartość winna znaleźć odzwierciedlenie w dochodach własnych gminy.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena
częstkowa

5. Funkcjonowanie kontroli zarządczej, audytu wewnętrznego i kontroli wewnętrznej oraz prawidłowość badania skarg i wniosków w zakresie spraw objętych kontrolą

5.1. Rozpatrywanie skarg i wniosków w zakresie spraw objętych kontrolą.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Urzędu centralny rejestr skarg i wniosków prowadziła Kancelaria Prezydenta Miasta. W okresie objętym kontrolą w ewidencji nie zarejestrowano żadnej skargi dotyczącej usuwania drzew i krzewów z nieruchomości gminnych, w związku z realizowanymi przez Gminę inwestycjami lub remontami.

[Dowód: akta kontroli str.153]

5.2. Funkcjonowanie audytu wewnętrznego i kontroli wewnętrznej w zakresie spraw objętych kontrolą.

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z ww. regulaminem organizacyjnym komórką organizacyjną zajmującą się audytem wewnętrznym i kontrolą wewnętrzną był Wydział Audytu i Kontroli. Wydział w okresie objętym kontrolą nie przeprowadzał kontroli w Wydziałach Urzędu Miasta w zakresie dotyczącym usuwania drzew z terenu nieruchomości gminnych i zagospodarowania pozyskanego drewna.

[Dowód: akta kontroli str. 115]

¹³ 50m³x 90 zł/m³ = 4.500,00 zł netto. Cenę 1 m³ przyjęto jako cenę drewna opałowego liściastego ustalonego w cenniku detalicznym obowiązującym w tym okresie w Nadleśnictwie Katowice.

¹⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 ze zm.

5.3. Funkcjonowanie kontroli zarządczej w zakresie spraw objętych kontrolą.

Opis stanu faktycznego

Zasady oraz tryb przeprowadzania kontroli zarządczej regulował „Regulamin kontroli Zarządczej w Urzędzie Miasta Ruda Śląska”. Zgodnie z tym Regulaminem osoby funkcyjne, tj. m.in. naczelnicy Wydziałów, w ramach wykonywania bieżących obowiązków, monitorują skuteczność systemu kontroli zarządczej i jego poszczególnych elementów, niezwłocznie podejmując działania w celu rozwiązywania zidentyfikowanych problemów. Co najmniej raz w roku ww. osoby zobowiązane są dokonać samooceny systemu kontroli zarządczej, potwierdzeniem czego powinny być pisemne oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w ramach uprawnień.

W ww. oświadczeniach kierownicy wskazali, że w nadzorowanych przez nich komórkach w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

[Dowód: akta kontroli str. 135-152, 158-163]

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Opisane procedury kontroli zarządczej, w zakresie sposobu postępowania z pozyskanym drewnem, były nieskuteczne, w świetle nieprawidłowości opisanych w pkt. 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

[Dowód: akta kontroli str. 154-156]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵, wnosi o:

1. Prowadzenie dokumentacji każdej inwestycji związanej z usuwaniem drzew w sposób umożliwiający określenie faktycznej ilości usuniętych drzew oraz ilości i sposobu zagospodarowania drewna pochodzącego z ich wycinki.
2. Określanie, w każdym przypadku, szacunkowej wartości drewna pozyskanego z usuwanych drzew przed realizacją inwestycji, gdy zgodnie z siwz wykonawca ma zagospodarować drewno we własnym zakresie bądź egzekwowanie od ww. wykonawców wykazywania w składanych ofertach na roboty polegające na usuwaniu drzew, wartości pozyskanego drewna wraz ze sposobem jej wyliczenia.
3. Określanie, w zawieranych umowach z wykonawcami prac polegających na usuwaniu drzew, szczegółowych zasad postępowania z drewnem pozyskanym z wycinki, w szczególności odnośnie miejsc przekazania drewna oraz rozliczenia ilości i rodzaju usuniętych drzew
4. Ujmowanie w księgach rachunkowych wszystkich operacji związanych z pozyskanym drewnem.

¹⁵ Dz.U. z 2012 r., poz.82

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 15 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 29 stycznia 2013 r.

Kontroler
Aleksander Górniak
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

z up. Wicedyrektor
Gabriela Tutak